

**Curtea Supremă de Justiție**  
**DECIZIE**

**18 septembrie 2018**

**mun. Chișinău**

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte - Timofti Vladimir

Judecători - Cobzac Elena, Toma Nadejda, Țurcan Anatolie și Boico Victor

Judecând, fără citarea părților, recursul ordinar, declarat de către avocatul Bîrcă Ludmila în numele inculpatului Hajiu Marin, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 martie 2018, în cauza penală privind-l pe

*Hajiu Marin xxxxx, născut la data de xxxxx, originar și domiciliat în satul xxxxx.*

**Termenul de examinare a cauzei:**

1. Prima instanță: 20.09.2017-20.12.2017;
2. Instanța de apel: 29.01.2018-14.03.2018;
3. Instanța de recurs: 01.06.2018-18.09.2018;

Asupra recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul,

**C O N S T A T Ă :**

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni, sediul Nisporeni din 20 decembrie 2017, Hajiu Marin a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (1) Cod penal și în baza acestei legi cu aplicarea art. 364/1 Cod procedură penală i s-a stabilit pedeapsa sub formă de 140 ore muncă neremunerată, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 1 (unu) an.

Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată s-a admis în principiu, urmând ca asupra cuantumului să se expună instanța de drept civil.

Corpus delict - autoturismul de model Dacia Logan cu n/î NS xxxxx aflat la parcare forțată din or. Nisporeni str. Grigore Adam f/n s-a dispus de restituit proprietarului SC „Tavisma” în persoana directorului Viorel Sîrbu.

1.2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat că, Hajiu Marin la data de 28 aprilie 2017, aproximativ la orele 21:35, deținând permis de conducere categoria „B” și conducând automobilul de model „Dacia Logan” cu n/î NS xxxxx pe str. Chișinăului din or. Nisporeni, încălcând prevederile art. 45 alin. (1) al RCR care prevede, că „Conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând cont permanent seama de următorii factori. a) dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase; și art. 45 alin. (2) RCR care prevede că, în cazul în care în limita vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească, pentru a nu pune în pericol siguranța traficului,, nu s-a isprăvit cu conducerea automobilului tamponând automobilul de model „Volkswagen Polo” cu n/î NS xxxxx care era condus de cet. Dragan Ilie, cauzând acestuia vătămări corporale.

Conform raportului de expertiză judiciară nr. 74D din data de 02.06.2017 la cet. Dragan Ilie, fractura sternului în 1/3 inferioară cu deplasarea minimă a fragmentelor

osoase, comoția cerebrală, au putut fi cauzate în rezultatul lovirii de niște obiecte dure contondente, care puteau fi părțile interne a unui automobil în mișcare posibil în urma unui accident rutier, condiționează dereglarea sănătății de lungă durată și în baza acestui criteriu în ansamblu, se califică ca vătămare corporală medie.

**2.** Sentința menționată a fost atacată *cu apel* la data de 02 ianuarie 2018, de către procurorul în procuratura Nisporeni, Teodor Diaconu prin care solicită casarea sentinței Judecătorei Ungheni cu sediul or. Nisporeni din 20 decembrie 2017 în partea ce ține de stabilirea pedepsei și încasarea cheltuielilor de judecată și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Hajiu Marin să fie recunoscut culpabil de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 264 al.(1) Cod penal și a-i stabili pedeapsa sub formă de 1 an închisoare cu ispășirea pedepsei într-un penitenciar de tip semiînchis cu aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal și suspendarea executării pedepsei pe un termen de 1 (unu) ani cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 1 ani, de încasat de la Hajiu Marin cheltuielile de judecată în sumă de 320 lei.

**2.1.** În susținerea apelului declarat procurorul a invocat, că instanța de judecată ilegal i-a aplicat pedeapsă sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe termen de un an or, conform prevederilor art. 264 al.(1) Cod penal pedeapsa complementară privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport se aplică doar în cazul aplicării pedepsei principale în formă de închisoare.

De asemenea, instanța de judecată, a respins ca vădit neîntemeiată solicitarea înaintată de acuzatorul de stat cu privire la încasarea cheltuielilor de judecata (costul expertizei medico legale) în suma totală de 320 lei de la Hajiu Marin.

Indică procurorul, că stabilindu-se vinovăția inculpatului în săvârșirea unei infracțiuni, acestuia îi revine obligația de a plăti statului toate cheltuielile efectuate de la începerea urmăririi penale și până la punerea în executare a hotărârii de condamnare.

Astfel, se reține, ca expertiza medico-legală a fost ordonată de către organul de urmărire penală în vederea constatării gradului vătămarilor cauzate părții vătămate Dragan Ilie în urma săvârșirii infracțiunii de către inculpatul Hajiu Marin, fiind acțiuni procesuale ce țin de administrarea probatoriului și formularea învinuirii, care sunt puse în sarcina acuzării.

În sensul dat, instanța de judecata constata faptul că cheltuielile suportate în cadrul urmăririi penale în vederea demonstrării vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii încriminate, prin numirea efectuării expertizei judiciare, reprezintă cheltuieli judiciare ce sunt achitate din bugetul statului.

**3.** Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 martie 2018, a fost admis apelul declarat de procurorul în procuratura Nisporeni, Teodor Diaconu, casată sentința în partea individualizării pedepsei și latura civilă, și pronunță o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, în partea respectivă:

Lui Hajiu Marin, recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin.1 Cod penal i s-a numit pedeapsa sub formă de 140 ore muncă neremunerată în folosul comunității.

S-a dispus încasarea de la Hajiu Marin în beneficiul părții vătămate Dragan Ilie 30 mii lei cu titlul de prejudiciu moral.

Prin aceeași decizie, s-a dispus încasarea din contul inculpatului Hajiu Marin la

bugetul de stat 320 lei cu titlu de cheltuieli judiciare, suportate în legătură cu efectuarea expertizei.

În rest prevederile sentinței au fost menținute.

**3.1.** În motivarea soluției adoptate, instanța de apel, a constatat că, instanța de fond a stabilit o corectă situație de fapt, dând faptelor reținute în sarcina inculpatului încadrarea juridică corespunzătoare, și anume comiterea de către Hajiu Marin a infracțiunii prevăzute de art. 264 alin.(1) Cod penal după semnele calificative încălcarea regulilor de securitate a circulației rutiere și de exploatare a unităților de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a provocat din imprudență vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății.

Totodată, instanța de apel a constatat că, necătând la faptul că instanța de fond a stabilit corect noile limite de aplicare a pedepsei, a individualizat corect pedeapsa principală aplicată lui Hajiu Marin, totuși instanța de fond în mod eronat a numit inculpatului și pedeapsa complementară. Or, sancțiunea complementară - privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport poate fi aplicată doar în cazul în care instanța va ajunge la concluzia de a-i aplica inculpatului pedeapsa sub formă de închisoare, deoarece aplicarea pedepsei complementare în cazul aplicării amenzii sau a muncii neremunerate în folosul comunității nu este prevăzută de art. 264 al.(1) Cod penal.

Respectiv, instanța de apel, a precizat în speță că, în cazul în care instanța de judecată fixează pedeapsa sub formă de amendă sau muncă neremunerată în folosul comunității, pedeapsa complementară nu se aplică, motiv din care a fost admis apelul procurorului din alte motive inclusiv din oficiu și a exclus în privința acestuia pedeapsa complementară privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport menținând însă pedeapsa principală sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității.

Totodată, instanța de apel a menționat că, cheltuielile judiciare cu privire la efectuarea expertizei în mărime de 320 lei urmează a fi încasate din contul inculpatului Hajiu Marin. Or, stabilindu-se vinovăția inculpatului în săvârșirea unei infracțiuni, acestuia îi revine obligația de a plăti statului toate cheltuielile efectuate de la începerea urmăririi penale și până la punerea în executare a hotărârii de condamnare.

Astfel, instanța de apel a reținut că, expertiza medico-legală a fost ordonată de către organul de urmărire penală în vederea constatării gradului vătămărilor cauzate părții vătămate în urma săvârșirii infracțiunii de către inculpatul Hajiu Marin fiind acțiuni procesuale ce țin de administrarea probatoriului și formularea învinuirii, care sunt puse în sarcina acuzării.

În ce privește acțiunea civilă, instanța de apel a constatat că, partea vătămată solicită încasarea prejudiciului material și anume 1100 lei pentru expertiză, 450 lei traducerea expertizei, 5000 lei asistență juridică și 50 mii lei prejudiciu moral.

Instanța de apel a considerat necesar de a acorda cu titlu de prejudiciu moral sumă de 30 000 lei, care necesită să fie încasată din contul inculpatului în beneficiul părții vătămate care v-a avea efect compensatoriu pentru partea vătămată și nu vine în contradicție cu prevederile art. 41 din Convenția Europeană pentru drepturile Omului, din care rezultă că suma pretinsă nu trebuie să fie exorbitantă și să nu tindă la o îmbogățire fără temeii.

În ce privește prejudiciul material, Colegiul penal a menținut dispozițiile instanței de fond asupra acțiunii civile.

4. Decizia instanței de apel a fost atacată, la data de 07 mai 2018, cu *recurs ordinar* de către avocatul Bîrcă Ludmila în numele inculpatului Hajiū Marin, indicând temeiul art. 427 alin.1) pct. 6), 16) Cod procedură penală, prin care solicită admiterea recursului, casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 martie 2018 în partea încasării de la inculpat a cheltuielilor de judecată suportate în legătură cu efectuarea expertizei în sumă de 320 lei și suma de 30000 lei cu titlu de prejudiciu moral cu menținerea în acest a sentinței Judecătoriei Ungheni, sediul Nisporeni din 20 decembrie 2017.

4.1. În motivarea cererii de recurs recurentul a indicat că, instanța de fond corect a admis în principiu acțiunea civilă urmând ca asupra cuantumului să se expună instanța civilă, lucru solicitat de către avocatul părții vătămate în ședința de judecată din 12 decembrie 2017.

Totodată menționează avocatul, că partea vătămată Dragan Ilie și reprezentantul acesteia nu au declarat apel asupra sentinței și au fost de acord cu aceasta și nici procurorul în apelul său nu a solicitat casarea senineței instanței de fond în latura civilă, motiv din care consideră că instanța de apel și-a depășit în acest sens limitele temeiurilor invocate, or aceasta depășește fondul cauzei, care se judecă în limitele revindicărilor formulate în prima instanță.

Din materialele cauzei rezultă, că în urma accidentului rutier părții vătămate i s-au cauzat suferințe fizice și psihice de care este responsabil inculpatul, ținând cont de gradul de vinovăție și suferințele cauzate inculpatul le consideră neîntemeiate, considerând că suma de 30 000 lei cu titlu de prejudiciu moral este una inechitabilă și exagerată în raport cu cele comise, cu suferințele psihice a părții vătămate în legătură cu infracțiunea comisă.

Indică recurentul, că în prezenta cauză penală ordonatorul expertizei judiciare a fost organul de urmărire penală, fără a exista o asemenea cerere din partea părții apărării, iar instanța de apel nu a clarificat obiectiv, necesitatea încasării cheltuielilor de judecată, adoptând o decizie neargumentată în această latură.

Având în vedere faptul că această sentință a fost adoptată până la 9 februarie 2018, când au fost abrogate prevederile al. 2 al art. 143 Cod procedură penală, este evident că solicitarea apelantului cu privire la încasarea de la inculpatul Hajiū Marin, în beneficiul statului, a cheltuielilor judiciare în mărime de 320 lei este una eronată, nu are suport juridic legal și astfel, apărarea consideră că instanța de apel urma să respingă această solicitare ca nefondată.

5. La recursul ordinar declarat de către avocat, în conformitate cu prevederile art. 431 alin.(1) pct.1<sup>1</sup> Cod procedură penală, a depus referință de către acuzatorul de stat, care a solicitat respingerea ca inadmisibil a recursului declarat, indicând că cuantumul de 30000 lei cu titlu de prejudiciu moral și a cheltuielilor de judecată în sumă de 320 lei sunt justificate, soluție în strictă conformitate cu prevederile art.1422, 1423 Cod civil.

Indică acuzarea că la aprecierea cuantumului prejudiciului moral vizat, instanța de apel a ținut cont de toate circumstanțele cauzei, de caracterul și gravitatea suferințelor psihice suportate de către partea vătămata.

Cât privește alegația recurentului referitor la legalitatea admiterii în principiu a acțiunii civile, menționează procurorul că această afirmație este una declarativă, nefiind bazată pe careva norme legale ori, soluția reținută de către instanța de apel a fost pronunțată în strictă conformitate cu prevederile art. 387 Cod procedură penală, fiind

una legală.

**6. Judecând recursul ordinar** declarat în termen, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit constată că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

În speță se constată, că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recurs ordinar în termen în conformitate cu art. 422 Cod de procedură penală.

Conform art. 424 alin.(2) Cod de procedură penală, instanța de recurs ordinar examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate și argumentate de recurent.

În conformitate cu prevederile art. 427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel.

Se reține, că cauza a fost judecată în baza probelor administrate în faza urmăririi penale, conform art. 364/1 Cod procedură penală, hotărârile în partea constatării vinovăției inculpatului nu se contestă, temei de a interveni în această parte din oficiu lipsește.

Analizând decizia contestată, în raport cu normele relevante, Colegiul penal lărgit, se va expune doar în limitele celor invocate în recurs, constatând, că soluția instanței de apel în partea încasării prejudiciului moral și cheltuielilor de judecată este eronată, apelul procurorului fiind greșit admis în această parte, iar hotărârea primei instanțe fiind una legală și întemeiată, bazată pe materialele cauzei.

Reieșind din textul recursului, recurentul invocă că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, temei ce se regăsește în pct. 6) și 16) alin.(1) art. 427 Cod de procedură penală.

Întru susținerea recursului declarat, recurentul critică decizia instanței de apel și o consideră parțial neîntemeiată în partea ce ține de încasarea de la Hajiu Marin în beneficiul părții vătămate Dragan Ilie cu titlul de prejudiciu moral suma de 30 000 lei și la bugetul de stat 320 lei cu titlu de cheltuieli judiciare, suportate în legătură cu efectuarea expertizei și solicită menținerea în acest sens a sentinței Judecătoriei Ungheni, sediul Nisporeni din 20.12.2017.

Potrivit art. 219 alin.(1) și (4) Cod de procedură penală, acțiunea civilă în procesul penal se intentează prin depunerea unei cereri, adresate procurorului sau instanței de judecată, de către persoanele fizice sau juridice cărora le-au fost cauzate prejudicii materiale sau morale nemijlocit prin fapta (acțiunea sau inacțiunea) interzisă de legea penală sau în legătură cu săvârșirea acesteia.

Din materialele cauzei rezultă, că în cadrul examinării pricinii în instanța de fond, la 23.08.2017, partea vătămată a prezentat acțiune civilă în procesul penal (f.d.107-108).

Din sentința primei instanțe rezultă, că acțiunea civilă a fost admisă în principiu, lăsând expunerea asupra cuantumului acesteia instanței de drept civil, reieșind din prevederile art. 3 al Legii nr. 414 din 22.12.2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de vehicule, pe motivul că însăși participanții la proces au solicitat admiterea acțiunii civile în principiu (f.d.181).

Colegiul penal relevă, că sentința în latura civilă nu a fost contestată de către partea vătămată Dragan Ilie, sau reprezentantul acesteia, aceștia fiind de acord cu soluția instanței, totodată, nici procurorul în apelul său nu a solicitat casarea sentinței în această parte, iar soluția instanței de apel privind intervenirea în sentință în latura civilă, inclusiv din oficiu, este una neargumentată.

Mai mult ca atât, se reține, că întemeierea deciziei exclusiv în baza hotărârii explicative a Plenului Curții Supreme de Justiție, care are doar un caracter de recomandare pentru instanțele de judecată, fără a ține cont de normele de drept procedural relevante la caz (art. 364/1 Cod procedură penală), este una eronată.

Astfel, se reține, că cauza a fost judecată în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, iar potrivit al.(5) art. 364/1 Cod procedură penală, în caz de admitere a cererii, președintele explică persoanei vătămate dreptul de a deveni parte civilă și întreabă partea civilă, partea civilmente responsabilă dacă propun administrarea de probe, după care instanța procedează la dezbateri judiciare. Dezbaterile judiciare se compun din discursurile procurorului, apărătorului și inculpatului, care pot lua încă o dată cuvântul în formă de replică. Dacă în ședință participă partea vătămată, partea civilă și partea civilmente responsabilă, cuvânt în dezbateri li se oferă și acestora.

Potrivit procesului verbal al ședinței de judecată din 12 decembrie 2017 (f.d.175), avocatul părții vătămate, n-a dorit să se constituie ca parte civilă, a invocat că solicită admiterea în principiu a acțiunii civile, menționând, că intenționează să se adreseze în instanța civilă, care se va expune asupra cuantumului acțiunii civile, circumstanțe luate în considerație de către prima instanță la judecarea acțiunii civile, soluție care este în conformitate cu prevederile art. 364/1 Cod procedură penală.

Reieșind din cele expuse supra, Colegiul penal conchide că, decizia instanței de apel, privind încasarea de la Hajiu Marin în beneficiul părții vătămate Dragan Ilie 30 000 lei cu titlul de prejudiciu moral este nefondată și urmează a fi casată în această parte or, avocatul părții vătămate, a invocat că solicită admiterea în principiu a acțiunii civile urmând ca asupra cuantumului să se expună instanța civilă.

La fel, eronată este și concluzia instanței de apel privind încasarea din contul inculpatului Hajiu Marin la bugetul de stat a sumei de 320 lei cu titlu de cheltuieli judiciare, suportate în legătură cu efectuarea expertizei.

Se reține, că decizia instanței de apel, în această parte la fel urmează a fi casată, cu menținerea sentinței primei instanțe, conform căreia cerința acuzatorului de stat privind încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare în mărime de 320 lei, întemeiat a fost respinsă, ca nefondată, or, acestea fiind cheltuieli efectuate în cadrul urmăririi penale în vederea acumulării probatoriului necesar pentru demonstrarea vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, cheltuieli ce sunt trecute în contul statului. Or, potrivit art. 100 alin. (2) Cod de procedură penală și art. 6 par. 2 CEDO, sarcina probațiunii e pusă în seama organului de urmărire penală, persoana acuzată de un delict beneficiind de „prezumția nevinovăției”, stipulată la art. 8 Cod de procedură penală.

Colegiul penal reține că potrivit prevederilor art. 143 alin. (1) Cod de procedură penală, expertiza se dispune și se efectuează în mod obligatoriu în vederea demonstrării vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, totodată fiind relevante prevederile art.143 alin.(2) Cod de procedură penală (red. Legii Nr. 66 din 05.04.2012), care stipulau că plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin.(1) se face din contul mijloacelor bugetului de stat, iar modificările la norma dată din 09.02.2018, nu au efect retroactiv.

În această ordine de idei, Colegiul penal menționează că cerințele procurorului în acest sens sunt neîntemeiate, deoarece art.143 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că expertiza se dispune și se efectuează în mod obligatoriu pentru constatarea

circumstanțelor enumerate în aliniatul nominalizat, inclusiv și în cazul când prin alte probe nu poate fi stabilit adevărul în cauză (art.143 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală).

În sensul dat, Colegiul penal constată faptul că cheltuielile suportate în cadrul urmăririi penale în vederea demonstrării vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, reprezintă cheltuieli judiciare ce sunt achitate din bugetul statutului, iar procurorul n-a prezentat în acest sens careva argumente plauzibile pentru încasarea cheltuielilor judiciare de la inculpat.

Se constată, că argumentarea instanței de apel în această parte este una contradictorie, fiind transcrise conținutul articolelor 227-229 Cod procedură penală, fără a-și argumenta soluția, iar la pag. 218 din decizie, instanța de apel concluzionează, că cheltuielile judiciare privind efectuarea expertizei sunt puse în sarcina acuzării, încasându-le de la inculpat, fără a da apreciere circumstanțelor invocate de prima instanță în sensul respingerii cerințelor date.

Pe această linie de considerente, **Colegiul penal** va admite apelul declarat de către avocatul Bîrcă Ludmila în numele inculpatului Hajiu Marin, casând decizia instanței de apel, în latura civilă, în partea încasării prejudiciului moral și cheltuielilor de judecată, cu menținerea în această parte, fără modificări, a sentinței Judecătoriei Ungheni sediul Nisporeni din 20 decembrie 2017.

În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

#### **DECIDE :**

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Bîrcă Ludmila în numele inculpatului Hajiu Marin, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 martie 2018, în latura civilă, în partea încasării prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată și menține în această parte, fără modificări, sentința Judecătoriei Ungheni sediul Nisporeni din 20 decembrie 2017, în cauza penală privindu-l pe **Hajiu Marin xxxxx**.

În rest, dispozițiile hotărârii contestate se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **18 octombrie 2018**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecătorii

Cobzac Elena

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Boico Victor